

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Lozov Ghennadi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 15 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 3ra-701/24
NR. PIGD 2-21044006-01-3ra-09082024)

Recurs admis în conformitate cu art. 245¹ alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.

Instanțele ierarhic inferioare au pronunțat soluții cu aplicarea greșită a normelor juridice materiale, au ignorat efectul *ex nunc* al hotărârii Curții Constituționale și au extins nejustificat efectele declarării neconstituționalității unei norme asupra unei perioade în care ea era validă, aplicabilă și producea efecte.

Interpretarea și aplicarea greșită a normelor legale referitoare la plata pensiei către persoana care și-a stabilit domiciliul în străinătate, conform art. 60 din Legea nr. 1544/1993.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. V. Chisilița
Curtea de Apel Chișinău, jud. V. Sîrbu, A. Braga, Gr. Dașchevici,

17 iunie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Oxana Parfeni, *Președinte*,

Gheorghe Stratulat,

Ion Munteanu, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 25 martie 2021, Ghennadi Lozov, reprezentat de avocatul Leonid Talambuța, a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări, solicitând anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani din 23 decembrie 2020 cu privire la refuzul în admiterea petiției privind reluarea plăților de pensii, anularea deciziei din 02 februarie 2021 privind refuzul în admiterea cererii prealabile cu privire la calcularea pensiei din 2001 și recalcularea pentru perioada indicată până în prezent, obligarea calculării pensiei din anul 2001 și efectuării recalculării pentru perioada indicată până în prezent (vol. I, f. d. 3-6).

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, în anul 2000 a devenit pensionar MAI, deoarece a activat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne mai mult de 20 de ani.

3. În anul 2001 a plecat în SUA cu domiciliu permanent, înainte de a pleca, a predat legitimația de pensionar și a primit compensație pentru 6 luni, în temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

4. În luna mai 2019 a fost invitat la Ambasada Republicii Moldova din SUA, care se află în or. New York unde i s-a comunicat că poate să primească pașaport străin al Republicii Moldova, iar la sosirea în Republica Moldova, buletin de identitate, ce ulterior și a făcut. Totodată, a fost informat că poate să se adreseze la Casa de Asigurări Sociale pentru calcularea și restabilirea achitării plăților de pensionare.

5. Astfel, la data de 27 septembrie 2019 s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu o petiție privind reluarea și recalcularea pensiei începând cu anul 2001.

6. Deoarece, prin răspunsul nr. L-2183/19, semnat de vicepreședintele Casei Naționale de Asigurări Sociale din 23 octombrie 2019, i-a fost refuzată admiterea petiției în temeiul faptului că, în Legea nr. 1544 din 23.06.1993 nu au fost introduse modificările privind reluarea plăților de pensii din 2001, la 07 iulie 2020 s-a adresat cu o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, cu solicitarea eliberării unui act administrativ privind calcularea și recalcularea pensiei, începând cu anul 2001.

7. Prin răspunsul nr. L-1227/20; 1352/20 din 23 iulie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat admiterea cererii privind reluarea dreptului la pensie, pe motiv că inițial urma să se adreseze la Casa Teritorială de Asigurări Sociale în vederea inițierii unei proceduri administrative pentru stabilirea și/sau reluarea pretinsului drept la pensie în condițiile Legii nr. 1544/1993.

8. Considerând că au fost epuizate toate căile de soluționare prejudiciară a litigiilor, s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată, privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale.

9. Prin încheierea din 19 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani acțiunea a fost declarată inadmisibilă din motiv că Lozov Ghennadi nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a litigiului.

10. Ulterior, la 27 noiembrie 2020 a expediat din SUA prin intermediul oficiului poștal o cerere prealabilă în adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Buiucani, prin care a solicitat reluarea plății pensiei de militar, anexând la cererea respectivă copia legitimației de pensionar și copia certificatului nr. 21/269 din 25 iulie 2000 privind vechimea în muncă.

11. Prin răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8312 din 23 decembrie 2020, Lozov Ghennadi, a fost informat despre particularitățile legale necesar de a fi respectate pentru reluarea plății pensiei, evidențiind necesitatea prezentării personale pentru a depune cererea și documentele necesare la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani.

12. Prin răspunsul din 02 februarie 2021, emis de Casa Națională de Asigurări Sociale, cererea prealabilă a fost respinsă.

13. În justificarea motivelor respingerii, a fost indicat că răspunsul de la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani nu reprezintă act administrativ individual, deoarece nu reprezintă o decizie, conform prevederilor art. 49 alin. (2) din Legea nr.1544 din 23.06.1993.

14. Reclamantul a menționat că, conform art. 35¹ din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări

sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin SIC din 15.08.2006, este obligat să depună personal cererea la Casa Teritorială de Asigurări Sociale de la ultimul domiciliu și să prezinte în original și copia actului de identitate al beneficiarului, tradusă și autenticată în modul stabilit de legislație.

15. Reclamantul prin prisma art. 9, art. 10, art. 17, art. 19, art. 162, art. 164, art. 165 din Codul administrativ, a susținut că, răspunsul primit de la Casa Națională de Asigurări Sociale nu conține informația cu privire la exercitarea căilor de atac.

16. Totodată, consideră că răspunsul la petiție și răspunsul la cererea prealabilă cu privire la reluarea eliberării pensiei este neîntemeiat și contrar prevederilor art. 4, art. 16 din Codul administrativ și art. 46, art. 47 din Constituție.

17. Reclamantul a invocat Hotărârea Curții Constituționale din 26 noiembrie 2020 prin care art. 60 din Legea nr. 1544 din 23.06.1993 cu privire la asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, a fost recunoscut neconstituțional. Argumentul expus în răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind faptul că, conform art. 35¹ din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului din 15.08.2006, este obligat să depună personal cererea la casa teritorială de asigurări sociale de la ultimul domiciliu și să prezinte în original și copia actului de identitate al beneficiarului, tradusă și autenticată în modul stabilit de legislație, la fel este nevalabil.

18. În conformitate cu Legea nr. 190 din 19.11.2020, alin. (1) art. 52 din Legea nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, procedura de organizare a activităților de plată a pensiilor se stabilește de către Guvern și a intrat în vigoare la 01.01.2021, iar adresarea la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani a avut loc la data de 27 noiembrie 2020, până la publicarea și intrarea în vigoare a Legii nr.190.

19. Conform aceleiași Legi nr. 190 și art. 60 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, care a intrat în vigoare la data de 01.01.2021, modul de adresare și plată a pensiilor este stabilit de Guvern.

20. Astfel, a explicat că la momentul depunerii cererii privind reluarea plăților de pensii, Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în

sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat nr.929, în privința sa nu a fost aplicat.

21. Reclamantul Lozov Ghennadi, a solicitat, prin cererea de chemare în judecată, anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani din 23 decembrie 2020 cu privire la refuzul în admiterea petiției privind reluarea plăților de pensii, anularea deciziei din 02 februarie 2021 privind refuzul în admiterea cererii prealabile cu privire la calcularea pensiei din 2001 și recalcularea pentru perioada indicată până în prezent, obligarea calculării pensiei din anul 2001 și efectuării recalculării pentru perioada indicată până în prezent.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

22. Prin hotărârea din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Ghennadi Lozov împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ favorabil. S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8312 din 23 decembrie 2020 privind respingerea cererii în reluarea achitării pensiei lui Ghennadi Lozov și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. L-103/21 din 02 februarie 2021 de soluționare a cererii prealabile. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună achitarea lui Ghennadi Lozov a pensiei pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia pentru perioada 01 decembrie 2001 până la data pronunțării hotărârii, 20 octombrie 2022.

23. Prin încheierea din 20 ianuarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-au corectat erorile materiale din hotărâre. (f.d.124-125)

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

24. La 03 noiembrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel nemotivată, solicitând casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 20 octombrie 2022, cu emiterea unei hotărâri noi privind respingerea cererii de chemare în judecată înaintată de Ghennadi Lozov împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

25. La 10 februarie 2023, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232

alin. (2) din Codul administrativ, a prezentat Curții de Apel Chișinău motivarea apelului (f.d.130-134).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

26. Prin decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 septembrie 2022.

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

27. Prin decizia din 20 martie 2024 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Lozov Ghennadi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și s-a trimis cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL DUPĂ REJUDECARE

28. Prin decizia 15 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

29. În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că, Lozov Ghennadi, este beneficiar de pensie militară pentru vechime în serviciu începând cu data de 11 august 2000, în temeiul art. 2 alin. (1) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993. Iar, începând cu data de 01 decembrie 2001, achitarea plății pensiei a fost suspendată în legătură cu plecarea ultimului în Statele Unite ale Americii.

30. Instanța de apel a notat că, prin prisma art. 32 din Legea nr. 156/1998, pensia pentru limita de vârstă se stabilește pe viață. Iar, suspendarea acesteia nu a avut loc din vina organului de asistență socială, dar din motivul cadrului legal în vigoare la acel moment. Or, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 08 mai 2018 au fost declarate neconstituționale textul „domiciliată în Republica Moldova” din art. 2 alin. (1) din Legea nr. 156/1998 și textul „asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă drept la pensie conform legii” din art. 36 alin. (1) din Legea nr. 156/1998.

31. Curtea de Apel Chișinău a învederat că, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO, pensia este asimilată unui drept de proprietate. Respectiv, prin

refuzul încasării retroactive a pensiei suspendate, s-ar admite o ingerință a reclamantei în exercitarea dreptului de proprietate. Din acest motiv, pentru a nu se admite ingerința în dreptul de proprietate al lui Ghennadi Lozov, urmează a fi admisă acțiunea, cu obligarea organului de asistență socială să-i plătească pensia acestuia.

32. La aspectul ce ține de perioada pentru care lui Ghennadi Lozov, urmează a-i fi calculată/recalculată și achitată pensia pentru limita de vârstă, instanța de apel a notat că, în accepțiunea art. 54 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, coroborat cu art. 35 alin. (1) și (2) din Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, care stabilește expres că, suma pensiei calculată pentru pensionarii din rândurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei, iar sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp, astfel încât, pensia urmează a fi recalculată începând cu 01 decembrie 2001, ceea ce corespunde cu data suspendării plății pensiei.

33. Astfel, deși potrivit art. 54 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, una dintre condițiile pentru a solicita achitarea pensiei pentru perioada precedentă fără limite de timp este vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia, instanța de apel a accentuat că o altă condiție în acest sens este ca pensia să nu fie solicitată la timp – adică în acest sens legiuitorul a pus accent pe faptul că beneficiarul de pensie să nu solicite la timp achitarea (stabilirea) acesteia, însă această condiție nu poate fi aplicată prezentei cauze în situația în care până la momentul depunerii de către Lozov Ghennadi erau în vigoare prevederile art. 60 al Legii nr. 1544 din 23.06.1993, declarată neconstituțională prin hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 26 noiembrie 2020, astfel nu se atestă vreo culpă a reclamantului în nesolicitarea achitării pensiei, ultimul având dreptul de a solicita achitarea pensiei retroactiv de la momentul suspendării.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

34. La 01 august 2024, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus prin intermediul poștei electronice cerere de recurs motivată împotriva deciziei din 15 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și adoptarea unei decizii noi.

ARGUMENTELE RECURSULUI

35. În motivarea recursului, în esență, recurenta a reiterat argumente similare celor cuprinse în referința depusă pe marginea cererii de chemare în judecată și în cererea de apel.

36. Suplimentar, recurenta a invocat că instanța de apel s-a bazat în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor anexate la dosar.

37. Recurenta a atras atenția că, până la 08 mai 2018, prevederile art. 2 și art. 36 din Legea nr.156/1998 (în redacția în vigoare în anul 2010), ce stabileau și condiționau că dreptul la pensie îl au asigurații domiciliați în Republica Moldova și respectiv că asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă drept la pensie conform prezentei legi, au avut caracter constituțional până la declararea neconstituționalității acestora.

38. Respectiv, în opinia recurente, Lozov Ghennadi nu are temei legal să pretindă reluarea achitării pensiei, constatând data stabilirii pensiei 11 august 2000, data suspendării acesteia – 01 decembrie 2001 în legătură cu plecarea intimatului în Statele Unite ale Americii, cât și pentru care perioadă urmează a fi efectuată achitarea și recalcularea pensiei. Or, instanța de fond a desfășurat o procedură administrativă care conform atribuțiilor legale îi aparține organului de asigurări sociale - CNAS.

39. Astfel, în cazul în care intimatul respecta procedura de solicitare a dreptului de reluare a pensiei, CNAS urma să interpeleze oficial dosarul de pensionare de la Ministerul Afacerilor de Interne, să stabilească data suspendării pensiei cât și de la care dată intimatului urma să-i fie reluat dreptul la pensie. Or, potrivit prevederilor art. 60 al Legii nr. 1544/1993 (în redacția anului 2001), „(1) Nu se stabilesc pensii militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și nici familiilor acestora care au plecat în străinătate pentru domiciliere permanentă. (2) Pensiile stabilite persoanelor indicate la alin. (1) înainte de a pleca în străinătate pentru domiciliere permanentă li se plătesc în modul stabilit de Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova.”

40. Conform art. 36 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr.156/1998 (în redacția anului 2001), (1) Asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă drept la pensie conform prezentei legi. (2) Pensionarului care își stabilește domiciliul în străinătate pensia stabilită se plătește anticipat pe 6 luni, începând cu luna următoare celei în care titularul a fost scos din evidență în localitatea de domiciliu.

41. Recurenta a indicat și asupra faptului că, Lozov Ghennadi nu a respectat procedura legală privind solicitarea, reluarea drepturilor de pensionare, acesta nu s-a prezentat personal la organul teritorial de asigurări sociale să depună cerere în revendicarea dreptului pretins cu prezentarea originalelor documentelor, cât și nu s-a prezentat vreo persoană împuternicită de intimat prin procură pentru ai reprezenta interesele. Iar, pretinsa cerere a intimatului privind reluarea dreptului la pensie parvenită prin poșta terestră la care s-au anexat copii nelegalizate a legitimației de pensionar și a Certificatului nr. 21/269 din 25.07.2000 privind vechimea în muncă, nu poate fi reținută ca fiind o cerere valabilă, în condițiile în care legislația de pensionare - atât Legea nr.1544/1993 cât și Legea privind sistemul public de pensii nr.156/1998, nu prevede și nu admite o astfel de modalitate.

42. În asemenea circumstanțe, recurenta a accentuat că, după legiferarea condițiilor de achitare a pensiei a militarilor care și-a stabilit domiciliul într-un stat, Lozov Ghennadi nu s-a adresat organului de asigurări sociale cu cerere de reluare a pensiei.

43. Or, potrivit pct. 35¹ al Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de pensii, alocațiilor sociale de stat, alocațiilor lunare de stat, indemnizațiilor, plăților periodice capitalizate și suportului financiar de stat, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 929/2006, pentru stabilirea și/sau plata pensiei, beneficiarul depune personal cererea la casa teritorială de asigurări sociale de la ultimul domiciliu din Republica Moldova, prezintă în original și copie actul de identitate din sistemul național de pașapoarte și copia actului de identitate din țara de domiciliu al beneficiarului, tradusă și autenticată în modul stabilit de legislație.

44. În cazul în care actul de identitate din țara de domiciliu nu conține informații despre domiciliu, acesta urmează să prezinte documentul oficial eliberat de autoritatea statului străin care atestă domiciliul acestuia în străinătate, tradus și autenticat în conformitate cu cerințele legislației în vigoare.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

45. La 09 august 2024, Curtea Supremă de Justiție a notificat electronic reprezentantului intimatului copia cererii de recurs, explicându-i dreptul de a depune referință pe marginea criticilor invocate în recurs (vol. II, f.d. 12).

46. Însă, până la examinarea recursului, intimatul și reprezentantul acestuia nu au făcut uz de dreptul său procedural și nu au depus referință pe marginea cererii de recurs, în care să-și expună poziția procesuală.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

47. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

48. Art. 245 din Codul administrativ:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

49. Art. 245¹ din Codul administrativ:

(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit. c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

50. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

51. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin. (1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

52. Art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ:

„(1) În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: b) admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.”

53. Art. 194 alin. (2) din Codul administrativ:

„În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

54. Art. 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23.06.1993 în vigoare la momentul depunerii cererii de suspendare de către Lozov Ghennadi:

„(1) Nu se stabilesc pensii militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și nici familiilor acestora care au plecat în străinătate pentru domiciliere permanentă.

Pensiile stabilite persoanelor indicate la alin. (1) înainte de a pleca în străinătate pentru domiciliere permanentă li se plătesc în modul stabilit de [Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova](#).”

55. Art. 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23.06.1993, în redacția Legii nr. 245/2018, în vigoare la momentul depunerii cererii privind reluarea și recalcularea pensiei de către Lozov Ghennadi:

„(1) Nu se stabilesc pensii militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și nici familiilor acestora care au plecat în străinătate pentru domiciliere permanentă.

(2) Pensiile stabilite persoanelor indicate la alin. (1) înainte de a pleca în străinătate pentru domiciliere permanentă li se plătesc anticipat pe 6 luni, începînd cu luna următoare celei în care beneficiarul a fost scos din evidență în localitatea de domiciliu, cu sistarea pensiei pe toată perioada aflării pensionarului peste hotare.”

56. Prin hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 26 noiembrie 2020 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993 Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993:

„2. S-a declarat neconstituțional articolul 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.”

57. Art. 26 alin. (7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994:

„Hotărârile Curții Constituționale produc efect numai pentru viitor.”

58. Art. 28 alin. (2) din Legea nr. 317/1994:

„Actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplică din momentul adoptării hotărârii respective a Curții Constituționale.”

59. Art. 46 alin. (1) din Legea privind actele legislative nr. 780 din 27 decembrie 2001, în vigoare până la 12 iulie 2018:

„Actul legislativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.”

60. Art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 780 din 27 decembrie 2001, în vigoare până la 12 iulie 2018:

„Acțiunea actului legislativ încetează dacă acesta este declarat nul prin hotărâre definitivă a instanței competente.”

61. Art. 73 alin. (3) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, în vigoare după 12 iulie 2018:

„Actul normativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.”

62. Art. 48 din Legea nr. 1544/1993, în redacția Legii nr. 245/2019:

„Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.”

63. Art. 49 din Legea nr. 1544/1993, în redacția Legii nr. 245/2019:

„(1) Militarii în termen, militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și sistemului penitenciar, funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și membrii familiilor acestora depun cerere de stabilire a pensiei la organul de asigurări sociale.

(2) Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul de asigurări sociale în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

(3) Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate.”

64. Art. 60 din Legea nr. 1544/1993, în redacția Legii nr. 190/2020:

„ (1) Militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiile acestora care și-au stabilit domiciliul în țări cu care Republica Moldova nu are încheiat acord cu privire la garanțiile sociale și asigurarea cu pensii a foștilor militari și a membrilor familiilor lor au dreptul la pensie în condițiile prezentei legi.

(2) Modul de solicitare și de plată a pensiei se stabilește de către Guvern.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

65. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, decizia din 15 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată în mod electronic reprezentantului Casei Naționale de Asigurări Sociale, la 04 iulie 2024 (vol. II, f.d. 247). Astfel, în speță, a fost respectat termenul de atac prevăzut la art. 245 din Codul administrativ, deoarece recursul a fost depus la 01 august 2024, (vol. II, f.d.4).

66. Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 247 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, este admisibil.

67. Prin prisma prevederilor art. 247 din Codul administrativ, la caz, examinarea cauzei de contencios administrativ în ordine de recurs s-a realizat fără invitarea și respectiv prezența participanților la proces.

68. În acest sens este relevant că, în cauza Covalenco v. Republica Moldova (hotărârea din 16 iunie 2020, cererea nr. 72164/14, §§ 21-22), Curtea a identificat, cu titlu de principiu, situațiile în care circumstanțele excepționale pot justifica renunțarea la audiere. Astfel, o asemenea derogare este posibilă:

(a) în cazul în care nu există probleme de credibilitate sau fapte contestate care necesită o audiere, iar instanțele pot soluționa litigiul în mod echitabil și rezonabil, în baza materialelor cauzei (a se vedea Döry v. Suedia, nr. 28394/95, § 37, 12 noiembrie 2002, și Saccoccia v. Austria, nr. 69917/01, § 73, 18 decembrie 2008);

(b) în cazuri care ridică probleme pur juridice, cu domeniu de aplicare limitat (a se vedea Allan Jacobsson v. Suedia (nr. 2), 19 februarie 1998, § 49, Culegeri 1998-I, și Mehmet Emin Şimşek v. Turcia, nr. 5488/05, §§ 29-31, 28 februarie 2012) sau probleme de drept care nu prezintă o complexitate particulară (a se vedea Varela Assalino v. Portugalia (dec.), nr. 64336/01, 25 aprilie 2002, și Speil v. Austria (dec.), nr. 42057/98, 5 septembrie 2002);

(c) în situații în care cauza se referă la aspecte foarte tehnice. De exemplu, Curtea a luat în considerare natura tehnică a litigiilor referitoare la prestațiile de protecție socială, care pot fi examinate mai bine în scris decât într-o dezbatere orală. Curtea a hotărât de câteva ori

că în domeniul dat, autoritățile naționale au dreptul, luând în considerare cerințele de eficiență și economie, să renunțe la audieri, deoarece organizarea lor sistematică poate prezenta un obstacol în calea diligenței necesare în cauzele referitoare la protecția socială (a se vedea Schuler-Zgraggen, § 58, și Döry, § 41, ambele pre-citate).

69. *A contrario*, Curtea a considerat necesară organizarea unei audieri în următoarele situații:

(a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous v. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001);

(b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Göç, pre-citată, § 51; Miller, pre-citată, § 34 in fine; și Andersson v. Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010);

(c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, *inter alia* prin intermediul unei audieri (a se vedea Fredin v. Suedia (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și Lundevall v. Suedia, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

70. În prezenta cauză, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu verifică și nu ridică problema stării de fapt, aceasta fiind deja stabilită de instanțele inferioare, necontestată și recunoscută de părțile litigante, ci urmează să se pronunțe exclusiv asupra corectitudinii interpretării și aplicării normelor de drept. În aceste condiții, nu se impune necesitatea invitării participanților la proces în ședința de judecată. Cu atât mai mult că, argumentele formulate în cererea de recurs au fost prezentate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 15 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău și al hotărârii din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. Totodată, toate punctele de vedere relevante au putut fi examinate și soluționate în mod corespunzător în baza înscrisurilor existente la dosar. Mai mult, atât recurenta, cât și intimata au avut posibilitatea de a-și expune poziția în scris și de a răspunde la argumentele părții adverse, drept de care intimatul nu a făcut uz și nu a depus referință. În același timp, data și ora ședinței au fost publicate pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

71. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei din 15 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în latura obligării Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind achitarea în beneficiul lui Lozov Ghennadi a pensiei pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia pentru perioada 01

decembrie 2001 –20 octombrie 2022, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, din motivele ce succed.

72. Cercetând starea de fapt, în baza materialelor dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, Ghennadi Lozov a activat în organele afacerilor interne până la data de 11 august 2000, iar începând cu această dată, reclamantul/intimat este pensionar în conformitate cu Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

73. În anul 2001 a plecat în SUA cu domiciliu permanent, înainte de a pleca, a predat legitimația de pensionar și a primit compensație pentru 6 luni, în temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

74. La data de 27 septembrie 2019, Lozov Ghennadi a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale reluarea achitării pensiei din anul 2001 și obligarea de a efectua recalculul pentru toată perioada.

75. Prin răspunsul nr. L-2183/19, semnat de vicepreședintele Casei Naționale de Asigurări Sociale din 23 octombrie 2019, i-a fost refuzată admiterea petiției în temeiul faptului că, în Legea nr. 1544 din 23.06.1993 nu au fost introduse modificările privind reluarea plăților de pensii din 2001.

76. Prin răspunsul nr. L-1227/20; 1352/20 din 23 iulie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat admiterea cererii privind reluarea dreptului la pensie, pe motiv că inițial urma să se adreseze la Casa Teritorială de Asigurări Sociale în vederea inițierii unei proceduri administrative pentru stabilirea și/sau reluarea pretinsului drept la pensie în condițiile Legii nr. 1544/1993.

77. Considerând că au fost epuizate toate căile de soluționare prejudicială a litigiilor, s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată, privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale.

78. Prin încheierea din 19 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani acțiunea a fost declarată inadmisibilă din motiv că Lozov Ghennadi nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a litigiului.

79. Ulterior, la 27 noiembrie 2020 a expediat din SUA prin intermediul oficiului poștal o cerere prealabilă în adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Buiucani, prin care a solicitat reluarea plății pensiei de militar,

anexând la cererea respectivă copia legitimației de pensionar și copia certificatului nr. 21/269 din 25 iulie 2000 privind vechimea în muncă.

80. Prin răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8312 din 23 decembrie 2020, Lozov Ghennadi, a fost informat despre particularitățile legale necesar de a fi respectate pentru reluarea plății pensiei, evidențiind necesitatea prezentării personale pentru a depune cererea și documentele necesare la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani.

81. Prin răspunsul din 02 februarie 2021, emis de Casa Națională de Asigurări Sociale, cererea prealabilă a fost respinsă, din motiv că, răspunsul de Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nu reprezintă act administrativ individual, deoarece nu reprezintă o decizie, conform prevederilor alin. (2) art. 49 din Legea nr.1544 din 23.06.1993.

82. Manifestându-și dezacordul cu acțiunile organului de asigurări sociale, Lozov Ghennadi a depus prezenta acțiune în contencios administrativ prin care a solicitat anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Buiucani, mun. Chișinău din 23 decembrie 2020 și a deciziei din 02 februarie 2021 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Buiucani, mun. Chișinău să-i recalculeze pensia pentru vechime în serviciu, pentru perioada 01 decembrie 2001 până la data pronunțării hotărârii.

83. Fiind investită cu examinarea cauzei în fond, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, prin hotărârea din 20 octombrie 2022 a admis acțiunea, a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8312 din 23 decembrie 2020 privind respingerea cererii în reluarea achitării pensiei lui Ghennadi Lozov și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. L-103/21 din 02 februarie 2021 de soluționare a cererii prelabile și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună achitarea lui Ghennadi Lozov a pensiei pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia pentru perioada 01 decembrie 2001 până la data pronunțării hotărârii, 20 octombrie 2022.

84. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 15 mai 2024 a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărârea din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

85. Efectuând controlul judiciar al hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și al deciziei Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanțele ierarhic inferioare au interpretat și

aplicat în mod eronat normele de drept material, iar în consecință au emis o soluție neîntemeiată.

86. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că, prima instanță și instanța de apel și-au motivat soluțiile prin prisma faptului că, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 08 mai 2018 au fost declarate neconstituționale textul „domiciliată în Republica Moldova” din art. 2 alin. (1) din Legea nr. 156/1998 și textul „asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă drept la pensie conform legii” din art. 36 alin. (1) din Legea nr. 156/1998, iar prin hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 26 noiembrie 2020 s-a declarat neconstituțional art. 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993.

87. Astfel, instanțele ierarhic inferioare au opinat că neretroactivitatea hotărârilor Curții Constituționale nu pot prevala în situația în care, la baza hotărârii judecătorești sunt puse prevederi legale care contravin drepturilor și libertăților fundamentale și care, prin efectul hotărârii Curții Constituționale, au fost declarate neconstituționale. În accepțiunea acestora, principiul stabilirii raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale.

88. În opinia Completului de judecată al Curții Supreme de Justiție, raționamentele instanțelor ierarhic inferioare pornesc de la o premisă eronată privind efectele hotărârii Curții Constituționale nr. 29 din 26 noiembrie 2020, asupra raporturilor juridice născute, modificate sau stinse anterior declarării neconstituționalității unei norme.

89. Această abordare ignoră regimul juridic imperativ stabilit de Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională, care statuează, fără echivoc, că hotărârile Curții Constituționale produc efect numai pentru viitor.

90. Comisia de la Veneția a subliniat că decizia unei curți constituționale nu trebuie automat să aibă efecte retroactive (*ex tunc*) în toate cazurile, deoarece efectul *ex tunc* poate genera multe consecințe asupra securității juridice și asupra situației persoanelor care au dobândit drepturi în baza normelor anterioare (CDL-PI(2022)050).

91. De asemenea, Comisia de la Veneția a semnalat că, dacă norma declarată neconstituțională a produs efecte semnificative, iar refacerea tuturor consecințelor ar fi excesivă, se poate recurge la limitarea retroactivității (sau chiar la opțiunea *ex nunc*).

92. Comisia de la Veneția a notat că, sistemul *ex nunc* este acceptabil și recomandabil pentru a asigura echilibrul între dreptul individual la remedii și certitudinea juridică (CDL-PI(2022)050).

93. Totodată, în situații excepționale, se admite aplicarea efectului retroactiv, doar dacă se evită o ingerință disproporționată asupra securității juridice (CDL-PI(2022)050).

94. În condițiile Republicii Moldova, legiuitorul a stipulat la art. 26 alin. (7) din Legea nr. 317/1994 că hotărârile Curții Constituționale „produc efect numai pentru viitor”. Totodată, art. 28 alin. (2) din aceeași lege stabilește că actele normative sau părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplică din momentul adoptării hotărârii Curții Constituționale.

95. Din interpretarea logico-juridică a acestor texte de lege rezultă că, declararea neconstituționalității unui act normativ sau a unei dispoziții legale nu poate afecta situațiile juridice consumate, acte juridice deja efectuate sau efecte ale actelor normative realizate până la data adoptării hotărârii Curții Constituționale. Aplicarea *ex nunc* a deciziilor Curții Constituționale constituie o garanție a securității raporturilor juridice și a previzibilității legislației.

96. Astfel, în raporturile juridice de drept privat este imposibilă retroactivitatea legii, deoarece, în caz contrar, s-ar cauza o privilegiere a unei părți din litigiu din contul celuilalt litigant.

97. În condițiile unui stat de drept, principiul *lex retro non agit* are aplicabilitate generală, deoarece noile norme regulatorii nu pot reglementa raporturi juridice finalizate.

98. În speță, reclamantul este beneficiar de pensie în temeiul Legii nr. 1544/1993, suspendarea pensiei lui Lozov Ghennadi a avut loc în decembrie 2001, în temeiul art. 60 din Legea nr. 1544/1993 (în redacția Legii nr. 1544-XII din 23.06.1993), care se considera constituțională și producea efecte juridice valide.

99. La caz, reclamantul Lozov Ghennadi a cunoscut consecințele stabilirii domiciliului peste hotare, solicitând plata anticipată pentru 6 luni în baza art. 60 alin. (2) din Legea nr. 1544/1993. Mai mult ca atât, la acel moment, el nu a contestat suspendarea pensiei sale în temeiul art. 60 alin. (2) din Legea nr. 1544/1993, în legătură cu stabilirea domiciliului peste hotare.

100. În aceste circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, pentru perioada 01 decembrie 2001 până la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale nr. 29 din 26 noiembrie 2020, Lozov Ghennadi nu avea un drept legitim la plata pensiei, deoarece temeiul

legal al suspendării era în vigoare și aplicabil. Pretențiile sale ulterioare nu pot retroactiva asupra unui interval normativ în care regimul juridic aplicabil era clar, previzibil și în concordanță cu ordinea constituțională a timpului respectiv.

101. Totuși, de la data adoptării hotărârii Curții Constituționale nr. 29 din 26 noiembrie 2020, situația juridică s-a modificat fundamental, deoarece art. 60 alin. (2) din Legea nr. 1544/1993 a fost declarat neconstituțional. Astfel, începând cu 27 noiembrie 2020, textul legal în temeiul căruia fusese suspendată pensia reclamantei a încetat să mai producă efecte.

102. Declararea neconstituționalității art. 60 alin. (2) din Legea nr. 1544/1993 înlătura posibilitatea menținerii suspendării. Din acest moment, organele de asigurări sociale aveau obligația de a adapta conduita administrativă la dezideratele stabilite de instanța de jurisdicție constituțională.

103. Din acest motiv, începând cu 27 noiembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale era obligată să reia din oficiu plata pensiei lui Lozov Ghennadi, chiar dacă procedura specială aferentă persoanelor domiciliat peste hotare a fost ulterior introdusă prin Legea nr. 190/2020, aplicabilă doar de la 01 ianuarie 2021.

104. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că Lozov Ghennadi, este îndreptățit să primească pensia suspendată retroactiv începând cu 27 noiembrie 2020, data de la care temeiul legal al suspendării pensiei a fost declarat neconstituțional și a încetat să existe.

105. Prin urmare, instanțele ierarhic inferioare au pronunțat soluții cu aplicarea greșită a normelor juridice materiale, au ignorat efectul *ex nunc* al hotărârilor Curții Constituționale și au extins nejustificat efectele declarării neconstituționalității unor norme asupra unei perioade în care ele erau valide, aplicabile și produceau efecte.

106. În jurisprudența sa, Curtea Supremă de Justiție, (decizia nr. 3ra-36/25) a statuat că aplicarea *ex nunc* a hotărârii Curții Constituționale reprezintă o garanție a securității raporturilor juridice și a previzibilității legii. În acest sens, declararea neconstituționalității unui act normativ sau a unei dispoziții legale nu poate produce efecte asupra situațiilor juridice consumate, actelor juridice deja efectuate, sau efectelor juridice produse anterior adoptării hotărârii Curții Constituționale.

107. Având în vedere că, interpretarea legii din hotărârea și decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, (cauza nr. 3ra-36/25 https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=81281), Curtea Supremă de Justiție apreciază că sunt incidente prevederile art. 245¹ alin.

(1) lit. a) din Codul administrativ potrivit căruia „*Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție*”

108. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție urmează să admită recursul, să caseze parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, în latura obligării Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea și achitarea pensiei pentru vechime în serviciu, pentru perioada 01 decembrie 2001 - până la data pronunțării hotărârii, 20 octombrie 2022, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi.

109. În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Casează decizia din 15 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în latura obligării Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea și achitarea în beneficiul lui Lozov Ghennadi a pensiei pentru vechime în serviciu, pentru perioada 01 decembrie 2001 - 20 octombrie 2022, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, după cum urmează:

Obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea și achitarea în beneficiul lui Lozov Ghennadi a pensiei pentru vechime în serviciu, începând cu 27 noiembrie 2020.

Respinge acțiunea în partea obligării Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea și achitarea în beneficiul lui Lozov Ghennadi a pensiei pentru vechime în serviciu, pentru perioada 01 decembrie 2001 - 26 noiembrie 2020, ca neîntemeiată.

În rest, menține decizia din 15 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat

Ion Munteanu